

Македонија	2016
Население, во милиони	2.1
БДП, тековно во милијарди долари	10.1
БДП по глава, тековно во долари	5,232
Број на ученици запишани во основните училишта (брото) (2015)	60.98
Очекувано траење на животот (2015)	75.0

Кратка содржина

- Иако Македонија забележа значителен прогрес во поглед на економскиот развој, потребни се понатамошни напори во повеќе сектори за да се генерира економски раст кој ќе креира работни места и ќе го подобри животниот стандард за сите.

- Долготрајната политичка криза останува примарен ризик за економијата на краток рок. Доколку не се реши, може понатаму да ја поткопа довербата на потрошувачите и приватните инвеститори и исто така, да ги одложи потребните структурни реформи.

- Дополнително, земјата се соочува со растечки фискални ризици, со рапидно растечки јавен долг кој може да ја загрози стабилноста и да ги намали перспектите за раст на среден рок, доколку соодветно не се менаџираат.

- Од 1994 година, Светска банка обезбеди знаење и финансираше 63 проекти во Македонија, со повеќе од 2 милијарди долари.

Контекст на земјата

Република Македонија е држава со средно-високо ниво на приходи која во изминатата деценија направи значителни реформи во економијата. Просечниот раст во изминатите пет години достигна 2,5%, што е повеќе од регионалниот просек кој изнесува 1,9%. Инвестициите и нето извозот беа главни двигатели на растот во периодот 2011-2014 година, но потрошувачката се зголеми во последните години, како земјата се враќаше на моделот на раст од предкризниот период.

Иако Македонија забележа значителен прогрес во поглед на економскиот развој, потребни се понатамошни напори во повеќе сектори. Реалниот раст на БДП треба да забрза, на 4,5%, за животниот стандард на Р. Македонија да конвергира со оној на земјите членки на ЕУ, во следните 20 години.

Пристапот кон ЕУ останува главен двигател на владината реформска агенда. Македонија доби ЕУ кандидатски статус во 2005 година, и од 2009 година, Европската Комисија дава препорака за отварање преговори. Но, одлуката и понатаму се одложува.

Економскиот раст не рефлектираше во значително намалување на сиромаштијата во Македонија пред 2008 година, но во годините по 2009 година беше забележан одржлив пад на сиромаштијата, на сметка на резултатите од подобрениот пазар на труд и растечките плати.

Како мала, отворена економија, Македонија идиот раст треба да го потпре на извозот и зголемување на конкурентноста, за да одговори на долгорочните предизвици за раст. Земјата се соочува со растечки фискални ризици и растечки јавен долг. Доколку не им се обрне внимание, нивната динамика може да ја загрози стабилноста и намалат перспектите за раст на среден рок.

Светска банка и Македонија

Стратегијата за партнерство со земјата 2015-18 која беше одобрена во октомври 2014 година е дефинирана околу два столба:

- Раст и конкурентност – подобрувања во бизнис климата и трговскиот режим се суштествени за привлекување приватни инвестиции и подобрување на извозните резултати, за да се постигне одржлив развој предводен од приватниот сектор и создавање работни места.
- Вештини и инклузија - интервенции кои ќе ги зголемат вештините и ќе ја подобрат инклузијата се суштествени за обезбедување сите сегменти на општеството да имаат корист од економскиот раст, преку подобри можности за вработување и поефикасни јавни и општински услуги.

Бидејќи земјата се стреми кон членство во Европската унија, Стратегија на Групацјата Светска банка го поддржува прогресот на пристапната агенда како тема која се проткајува низ Стратегијата. Средства на Банката се користат за дополнување и подобрување на абсорпцијата на ИПА фондовите од ЕУ.

Севкупно, Групацјата Светска банка ја поддржува Владата со цела низа финансиски, услуги за знаење и организирање за поддршка за овие цели, како и обезбедување помош во неколку сектори како транспорт, енергетска ефикасност, управување со јавни финансии и социјална заштита.

Главен ангажман

Проект за поддршка на развој на вештините и иновациите

Проектот има за цел да ја подобри транспарентноста во распределба на ресурсите и промовира одговорноста во високото образование, и исто така, подобрување на релевантноста во средното техничко стручно образование, истовремено поддржувајќи ги иновативните капацитети во Македонија. Развојните цели на проектот произлегуваат од

столбот за раст и конкурентност од Стратегијата за партнерство со земјата.

Системот на високо и стручно образование во земјата ќе бидат повеќе фокусирани на вештини релевантни за пазарот на труд, бидејќи подобрените вештини ќе им помогнат на луѓето во обезбедување подобри работни места. Вкупното финасирање обезбедено за проектот изнесува 24 милиони долари, поделени во четири компоненти: подобрување на транспарентноста на високото образование; модернизација на стручното техничко образование и тренинг; подобрување на иновативните капацитети на компаниите и соработка со истражувачки организации; и администрирање на проектниот менаџмент, и мониторинг и евалуација.

Проектот за рехабилитација на магистрални и регионални патишта

Проектот за рехабилитација на магистрални и регионални патишта има за цел подобрување на поврзаноста на избрани магистрални и регионални патишта, првенствено кон Коридорите X и VIII, преку обезбедување подобрена мобилност и намалување на времето за патување, трошоците за возилото и ризици од несреќи на патот.

Проектот, исто така, има за цел подобрување на капацитетите на Јавното претпријатие за државни патишта во управување со средствата за патишта во земјата и безбедноста на патиштата. Друга цел е зголемување на опторноста кон климатските промени на одредена патна мрежа преку вклучување на дизајни за климатската адаптација при проектирањето на патиштата, и на тој начин обезбедување на подобрена одржливост во квалитетот на транспортната услуга.

Проектот обезбедува финансирање од 70.98 милиони долари преку заем од Меѓународната банка за обнова и развој (IBRD) и 12.74 милиони долари од кредитобарателот. Проектот се состои од две компоненти: градежни работи на пат и институционално зајакнување и проектен менаџмент.

Најнови економски случувања

Политичката несигурност зема данок на растот во 2016 година, забавувајќи го од 3.8% во 2015 на 2.4%. Растот во 2016 година беше главно движен од домашната потрошувачка, придонесувајќи со 3 процентни поени (пп), поддржана од зголемувањето на вработеноста, платите, пензиите и кредитирањето на домаќинствата. Релативно рамната владина потрошувачка придонесе со само 0.2 пп кон растот.

Несигурното политичко опкружување влијаеше врз инвестициите, кои паднаа за 4.3% од 2015 година и одземаа 1.4 пп од растот во 2016 година, и покрај значителните инвестиции во патишта. Нето извозот додаде 0.7 пп кон растот, додека трговскиот биланс на стоките и услугите беа во мал суфицит, поддржан од солидниот извоз од странските директни инвестиции (СДИ) и растот на услугите во ИТ секторот и транспортот. Под влијание на политичката несигурност, индустриското производство се намали за 2.2% во 2016 година.

Дефлацијата продолжи и во 2016, трета година по ред. Ниските меѓународни цени на храната и нафтата, комбинирани со пониските цени на домашните комунални услуги, доведоа до ценовна дефлација од 0.2% во 2016.

Невработеноста продолжи да се намалува во 2016 година главно поради фискалните интервенции за создавање работни места и намалување на работната сила. Вработеноста се зголеми 2.15 од година на година (г-н-г) во 2016, во дел поддржана од страна на владините програми за стимулација. Сепак, учеството на работната сила падна на 56.8% во 2016, најниско ниво од 2012 година. Како резултат на тоа, просечната стапка на невработеност изнесуваше 23.6% на крајот од 2016 година. И покрај владинот стимул, особено за вработување на младите, главно во форма на ослободување од социјалните придонеси, невработеноста кај младите за зголеми од 47.4% во 2015 на 48.3%. Младите се единствената старосна група чие учество во

работната сила се намалува од 2012 година. Долгорочната невработеност останува висока на 81% од сите невработени.

Фискалниот дефицит во 2016 година се намали, најмногу заради недоволно реализирање на капиталните инвестиции. Дефицитот се намали на 2.6% од БДП, значително помал од најавениот од 4% со вториот ребаланс на буџетот. Намалувањето најмногу се поврзува со малата реализација на капиталното трошење во контекст на пролонгираниот избран циклус. Вкупните приходи беа 27.9% од БДП, намалувајќи се за 1.1пп во споредба со 2015 година, заради понискиот данок за лични примања и придонеси поврзани со даночно ослободување при создавање работни места.

Процентот е дека сиромаштијата се намалила во 2016 година како резултат на подобрувањето на пазарот на труд и зголементата продуктивност и реалните плати. Со користење на нивото од 5 УСД/ден и 2.5 УСД/ден (2005 еднакост на куповната моќ), стапките на сиромаштија се проектирани дека се намалиле на 30.7% и 11.3% во 2016, што е помалку од оние во 2013 – 34.3% и 12.7% и се очекува трендот на намалување присутен од 2009 година. Да продолжи.

Во 2016 година, намалувањето на невработеноста и растот на реалните плати, како и растот на вработеноста во трудово - интензивните сектори со неквалификувана работна сила (на пр. градежништво) се проценува дека придонеле кон намалување на сиромаштијата, со оглед на тоа што зголемениот приход од работен ангажман претставува најважен двигател на растот на приходите на дното од дистрибуцијата.

Економски изгледи

Растот се очекува да забрза до 2.8% во 2017 година и порасне на 3.3% во 2018, под претпоставка дека политичката несигурност ќе биде разрешена во првата половина од 2017 година, што ќе ја подобри довербата кај потрошувачите и приватните инвеститори.

Фискалниот дефицит се очекува да остане на 3.2% од БДП во 2017, но потоа постепено да се намали на 2.3% во 2019 година. Како резултат на тоа, јавниот и јавно гарантираниот долг се очекува да порасне на 55% до 2019 година (каде 13 пп се гаранции). Дефицитот на тековната сметка се очекува да биде во просек 2.6% од БДП во 2017-19, воден од потрошувачката и инвестициите.

Стапката на сиромаштија се очекува и понатаму да се намалува во следните години. Повисоката продуктивност и растот на реалните плати, како и натамошното подобрување на индикаторите на пазарот на труд ќе имаат клучна улога во намалување на сиромаштијата. Сепак, ако можностите за вработување на оние со помали вештини се намалат или напорите за фискална консолидација доведат до контракција на градежниот сектор, намалувањето на сиромаштијата може да стагнира.

Проект во фокусот

Во 2009 година, Светска банка го одобри **Проектот за подобрување на општинските услуги (МСИП)** во вредност од 18.9 милиони евра. МСИП се фокусира на подобрување на транспарентноста, финансиската одржливост и обезбедувањето на таргетираните услуги под надлежност на конкурентно селектирани општини и нивните претпријатија за комунални услуги.

Проектот промовира одговорно локално кредитирање за инвестиции, одговорност на граѓаните и потрошувачите преку поттикнување на локалниот глас и транспарентност и создавање на поодржлива финансиски и надзорни односи помеѓу локалните власти и претпријатијата за обезбедување на комунални услуги.

По првиот МСИП заем следа две дополнителни финансирања, првото од 37.2 милиони евра обезбедено од страна на Светска банка во 2012 година, и второто, од 15.5 милиони евра одобрено од Европската Унија преку ИПА финансирање, за поддршка на Руралните инвестиции во рамките на Проектот за подобрување на општинските услуги и подобрување на инфраструктурните услуги во руралните населби. ИПА грантовите примарно ги таргетираат руралните општини, но урбаните општини со рурални населби исто така, имаат право да бидат финансирани, ако инвестициите се наменети за руралните населби кои се под нивна надлежност.

Од 80 општини во земјата, 57 од нив решија да учествуваат во МСИП и имплементираат или веќе ги комплетираат нивните приоритетни инфраструктурни проекти, кои вклучуваат рехабилитација на локални патишта и улици, подобрувања во водоснабдувањето, рехабилитација на општински згради (вклучително градинки и училишта), подобрувања во енергетската ефикасност, управување со цврст отпад и набавка на сервисни возила за комуналните претпријатија или други приоритети.

Дел од достигнувањата на МСИП до денес вклучува: повеќе од 7,300 домаќинства се поврзани со водовод; 466,935 лица имаат пристап до редовно собирање на цврст отпад; сите општини/комунални претпријатија кои учествуваат во проектот ги објавуваат информациите за буџетот онлајн и 65% од општините кои учествуваат известуваат за заштеди од под-проектите кои ги имплементираат.

Во јануари 2016 година, Светска банка одобри нов заем кој ја преставува втората фаза на МСИП (МСИП 2) од 25 милиони евра, кој има за цел да ја подобри транспарентноста, финансиската одржливост и инклузивноста во обезбедувањето на општинските услуги во целата земја.

Ученици од малото македонско село Гургурница наскоро ќе учат во сосема ново и целосно функционално основно училиште кое ќе биде изградено од фондовите на ЕУ и Светска банка.